

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

МАЛЮТА Василина, здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування Полтавський державний аграрний університет

Анотація: розглядаються особливості формування первісної вартості об'єктів основних засобів після завершення капітальних інвестицій. Визначено склад витрат, що включаються до первісної вартості, та наведено методику розмежування капітальних і поточних витрат. Проаналізовано вплив правильного відображення первісної вартості на амортизацію, податковий облік та фінансову звітність підприємства. Наголошено на важливості контролю за витратами інвестиційних проєктів та застосування сучасних облікових процедур для забезпечення точності даних та фінансової стабільності підприємства.

Ключові слова. Первісна вартість, капітальні інвестиції, основні засоби, реконструкція та модернізація, амортизація, фінансова стабільність.

Правильне формування первісної вартості об'єктів основних засобів після завершення капітальних інвестицій є важливим етапом бухгалтерського обліку, оскільки від правильності її визначення залежить об'єктивність відображення активів у балансі та вибір методу нарахування амортизації. Первісна вартість об'єкта включає всі витрати, понесені підприємством під час його придбання або створення, зокрема витрати на матеріали, вартість послуг підрядних організацій, транспортування, монтаж, пуско-налагоджувальні роботи, а також витрати на підготовку документації та оформлення прав власності.

Законодавчо та нормативно первісна вартість визначається відповідно до національних положень Національних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема НПСБО 7 «Основні засоби». При цьому слід уважно поставитись до відокремлення витрат, які збільшують первісну вартість об'єкта, від поточних витрат, які відносять на витрати періоду. Так, витрати на модернізацію чи реконструкцію, що продовжують термін служби або підвищують продуктивність, капіталізуються, тоді як витрати на поточний ремонт відносяться до витрат періоду [1].

Процедура формування первісної вартості включає кілька етапів:

- фіксацію всіх витрат, пов'язаних із будівництвом або придбанням об'єкта;

- розподіл витрат за відповідними статтями;
- визначення суми, що підлягає включенню до первісної вартості;
- відображення у бухгалтерських регістрах та в балансі.

Особливу увагу слід приділити обліку витрат, понесених на фінансування об'єкта, включаючи відсотки за кредитами, якщо вони безпосередньо пов'язані з інвестиційним проектом. Такі витрати капіталізуються лише тоді, коли кредит чи позика використовується безпосередньо для будівництва або придбання конкретного об'єкта. В свою чергу, витрати на обслуговування загального кредитного портфеля, які не пов'язані з конкретним проектом, відносяться на фінансові витрати періоду [2].

Головний бухгалтер має визначитись з обліковою політикою підприємства щодо обліку витрат, пов'язаних з проведенням капітального ремонту, модернізації або реконструкції основних засобів. В Наказі про облікову політику необхідно вказати первинні документи, згідно яких відображаються понесені витрати, критерії розподілу витрат на капітальні та поточні. Для відображення капітальних витрат доцільно відкривати окремі аналітичні рахунки, наприклад, 1521 «Придбання основних засобів», 1522 «Виготовлення (будівництво) основних засобів», 1523 «Капітальний ремонт основних засобів (модернізація, реконструкція)».

Аналіз формування первісної вартості дозволяє оцінити ефективність капітальних інвестицій. Підприємство отримує можливість контролювати витрати, оптимізувати бюджет інвестиційного проекту та прогнозувати майбутні амортизаційні відрахування. Крім того, правильне відображення первісної вартості впливає на достовірність фінансової звітності та забезпечує її відповідність вимогам податкового та бухгалтерського законодавства.

Отже, формування первісної вартості об'єктів після завершення капітальних інвестицій є комплексним процесом, що включає облік усіх витрат, розмежування капітальних та поточних витрат, а також контроль відповідності нормативним вимогам. Ефективне управління цим процесом дозволяє

підприємству оптимізувати витрати, забезпечити точність бухгалтерського обліку та підтримувати фінансову стабільність.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Дата оновлення 29.07.2022 р. № 0779-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

2. Прийдак Т. Б., Тютюнник С. В., Лега О. В., Єрмолаєва М. В., Яловега Л. В. Основні засоби за міжнародними та національними стандартами: облік, відображення в звітності та оподаткування. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14995865>

Abstract. The article examines the features of determining the initial cost of fixed assets after the completion of capital investments. The composition of costs included in the initial cost and the methodology for distinguishing between capital and current expenses are defined. The impact of correctly reflecting the initial cost on depreciation, tax accounting, and the financial reporting of the enterprise is analyzed. Emphasis is placed on the importance of controlling investment project costs and applying modern accounting procedures to ensure accurate data and financial stability of the enterprise.

Keywords. Initial cost, capital investments, fixed assets, reconstruction and modernization, depreciation, financial stability.

*Науковий керівник – ЄРМОЛАЄВА Марина,
К.е.н., доцент, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет,
М. Полтава*